

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 378.4:005.6

DOI 10:25128/2415-3605.18.3.1

МАРІЯ БОЙКО

ID ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3864-1044>

mariyaboynodek@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2

ІНСТИТУЦІЙНА МОДЕЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Окреслено основні тенденції управління якістю освіти в педагогічному університеті, які передбачають наявність чітких перспектив розвитку, побудову інституційної моделі системи управління якістю освітньої діяльності, наявність системи прийняття управлінських рішень та їх зв'язок із стратегією розвитку закладу вищої освіти (ЗВО), залучення всіх структурних підрозділів до процесу управління якістю освіти в ньому.

Обґрунтовано інституційну модель управління якістю освітньої діяльності Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (далі – ТНПУ), яка охоплює розробку та вдосконалення процедур забезпечення якості, реалізацію основних положень і програми заходів щодо підвищення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, які відповідають Стандартам ESG і враховують методичні рекомендації щодо побудови інституційної структури внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО.

Реалізація політики забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в ТНПУ передбачає: планування якості освіти (визначення стратегії, політики, цілей та вимог до якості вищої освіти); розроблення й оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освітньої діяльності; підготовку пропозицій, рекомендацій щодо удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти; координацію роботи структурних підрозділів університету з питань якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; участь у цих процесах органів студентського самоврядування, зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів.

Доведено, що функціонування інституційної моделі системи управління якістю освітньої діяльності в ТНПУ реалізується шляхом здійснення відповідних заходів: розроблено нормативні документи, які регламентують структуру, принципи та процедури системи внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті; залучено студентів, роботодавців, провідних учених і фахівців-практиків до участі в освітньому процесі, формування змісту, перегляду і вдосконалення освітніх програм. Створено цілісну систему моніторингу якості освітньої діяльності, ефективно працюють механізми запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях професорсько-викладацького складу та здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: *якість, вища освіта, освітня діяльність, система, інституційна модель, заклад вищої освіти.*

МАРІЯ БОЙКО

кандидат педагогічних наук, доцент

Тернопольский национальный педагогический университет

имени Владимира Гнатюка

г. Тернополь, ул. Максима Кривоноса, 2

**ИНСТИТУЦИОННАЯ МОДЕЛЬ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПЕДАГОГИЧЕСКОМ
УНИВЕРСИТЕТЕ**

Определены основные тенденции управления качеством образования в педагогическом университете, которые предусматривают наличие четких перспектив развития, построение институциональной модели системы управления качеством образовательной деятельности, наличие системы принятия управленческих решений и их связь со стратегией развития учреждения высшего образования, привлечение всех структурных подразделений к процессу управления качеством образования в нем.

Обоснованно институциональную модель управления качеством образовательной деятельности Тернопольском национальном педагогическом университете имени Владимира Гнатюка (далее - ТНПУ), которая охватывает разработку и совершенствование процедур обеспечения качества, реализацию основных положений и программы мероприятий по повышению качества образовательной деятельности и качества высшего образования, соответствующие Стандартам ESG и учитывают методические рекомендации по построению институциональной структуры внутренней системы обеспечения качества образовательной деятельности и качества высшего образования в университете.

Реализация политики обеспечения качества образования и образовательной деятельности в ТНПУ предусматривает: планирование качества образования (определение стратегии, политики, целей и требований к качеству высшего образования); разработка и обновление нормативно-методической базы обеспечения качества образовательной деятельности; подготовку предложений, рекомендаций по совершенствованию внутренней системы обеспечения качества образования; координацию работы структурных подразделений университета по вопросам качества образовательной деятельности и качества высшего образования; участие в этих процессах органов студенческого самоуправления, внешних и внутренних стейкхолдеров.

Доказано, что функционирование институциональной модели системы управления качеством образовательной деятельности в ТНПУ реализуется путем осуществления соответствующих мероприятий: разработаны нормативные документы, регламентирующие структуру, принципы и процедуры системы внутреннего обеспечения качества образования в университете; привлечение студентов, работодателей, ведущих ученых и специалистов-практиков к участию в образовательном процессе, формирования содержания, пересмотра и усовершенствования образовательных программ. Создана целостная система мониторинга качества образовательной деятельности, эффективно работают механизмы предотвращения и выявления академического плагиата в научных работах профессорско-преподавательского состава и соискателей высшего образования.

Ключевые слова: *качество, высшее образование, образовательная деятельность, система, институциональная модель, учреждение высшего образования.*

MARIA BOJKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
2 Maksyma Kryvonosa Str., Ternopil

**INSTITUTIONAL MODEL OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT SYSTEM
AT THE PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

The article outlines the main trends in the education quality management at the pedagogical university which include the existence of clear prospects for development, the construction of an institutional model of the quality management in the system of education, the availability of the system for making management decisions, their relationship with the development strategy of the institution, the involvement of all structural units in the process of managing the education quality in higher education establishments.

The institutional model of education quality management in Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University has been grounded, which covers the development and improvement of quality maintenance procedures, the implementation of the main provisions and the program of measures to improve the quality of educational process and the quality of higher education corresponding to the ESG Standards and taking into account the methodological recommendations for the construction of the institutional structure of the internal system for ensuring the quality of educational process and the higher education quality in higher education establishments.

Implementation of the policy of quality assurance in education and training process at TNPU (Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University) includes planning of education quality (definition of strategy, policy, goals and requirements for the quality of higher education); development and updating of the

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

normative and methodical basis for quality assurance in educational process; preparation of proposals, recommendations for improving the internal system of quality assurance; coordination of the work of structural units of the University on the quality of educational process and the quality of higher education; participation of student self-government bodies, external and internal stakeholders in these processes.

It is proved that functioning of the institutional model of the system of quality management in educational process at TNPU (Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University) is realized through the implementation of appropriate measures. Normative documents that regulate the structure, principles and procedures of the system of internal quality assurance at the university have been developed; students, employers, leading scholars and practitioners have been involved in participating in educational process and developing content, review and improvement of educational programs. An integrated system for monitoring the quality of educational process has been created, mechanisms for preventing and detecting academic plagiarism in the academic work of the teaching staff and students are being applied effectively.

Today the university develops and improves the requirements for the system of quality assurance in education, focusing on the main goals of higher education; has a transparent mechanism for developing, monitoring and revising educational programs that contain specific goals focused on learning outcomes and competencies; adheres to clear rules for organizing the educational process; has the necessary resources to carry out educational process and support students; carries out effective quality management in educational process and higher education.

Keywords: *quality, higher education, educational process, system, institutional model, institution of higher education.*

Входження України у світовий освітній простір, освітні реформи, що відбуваються протягом останніх років під впливом соціально-політичних, економічних і геополітичних процесів, суттєво вплинули на систему вищої освіти та управління її якістю. Нині нормативні, теоретичні, методичні та інформаційні засади управління якістю в ЗВО формуються на основі принципів загального управління якістю (TQM), згідно з критеріями Європейського фонду менеджменту якості, на основі вимог міжнародного стандарту ISO 9001 і Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015). Відповідно до цих стандартів кожен ЗВО повинен побудувати свою локальну систему управління якістю, знайти практичну відповідь на питання: як з урахуванням національних особливостей системи вищої освіти, своєї специфіки можна використовувати принципи TQM. Усі ці стандарти є системою умов, вимог і відносин, здатних забезпечити досягнення бажаного результату в освітній галузі.

Європейська практика у сфері вищої освіти засвідчує, що для підвищення її якості необхідні нові організаційні, наукові та методичні підходи до забезпечення конкурентоспроможності випускника на глобалізованому ринку праці. Відповідно кожен сучасний ЗВО має створити ефективну систему управління підготовкою майбутніх фахівців, яка відповідає вимогам ринку праці, потребам роботодавців і суспільства.

Однією з суттєвих перешкод у широкому впровадженні систем управління якістю освіти в ЗВО є недостатня кількість теоретичних і практичних розробок у цій сфері. Як результат, на відміну від іноземної практики, де впровадження систем управління якістю у ЗВО дуже поширене, університети в Україні лише починають займатися цією проблемою.

Процесу управління якістю освіти на різних рівнях організації присвячено праці М. Альберта, М. Вебера, М. Вудкока, М. Мескона, С. Паркінсона, Т. Пітерса, Ф. Тейлора, П. Уотермана. Сучасні українські вчені В. Бахрушин, Г. Терещук, Ю. Федорченко, Т. Фініков працюють над проблемою створення дієвих механізмів забезпечення якості вищої освіти. У своїх працях В. Бикова, Л. Матриньць, Т. Мінакова, С. Одайник, Л. Петриченко, К. Прасяк, А. Прокопенко, Н. Черняшук розкривають проблему управління якістю підготовки фахівця та освітньою діяльністю ЗВО. Умови, що оптимізують якість професійної підготовки майбутніх учителів, висвітлюють А. Богуш, А. Кузьмінський, Т. Лукіна, В. Луговий, О. Ляшенко, Н. Ничкало, Л. Савченко, Над проблемою підвищення рівня якості освітнього процесу працюють Т. Боголюб, Т. Борова, Л. Даниленко, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, В. Крижко, Є. Павлютенков, Г. Пономарьова, А. Харківська й інші вітчизняні науковці.

Однак проблема управління якістю освіти у ЗВО потребує подальшого аналізу, особливо коли йдеться про якість освітньої діяльності та управління нею. Її актуальність пояснюється відсутністю чітких параметрів організації освітнього процесу, єдиного підходу у визначенні узагальнених критеріїв і механізмів оцінки якості освіти, орієнтацією на застарілі принципи управління якістю підготовки фахівців, освітнім процесом та іншими аспектами діяльності ЗВО [2].

Метою статті є розкрити сучасні підходи до забезпечення якості вищої освіти та теоретично обґрунтувати інституційну модель системи управління якістю освітньої діяльності в педагогічному університеті.

Ефективне управління якістю освітньої діяльності передбачає наявність чітких перспектив розвитку ЗВО і системи прийняття управлінських рішень, їх зв'язок зі стратегією розвитку закладу, впровадження системи забезпечення якості освіти, залучення усіх структурних підрозділів до процесу вдосконалення управління якістю освіти у ЗВО [5]. У документах Болонського процесу вказано, що, відповідно до принципів автономії навчальних закладів, за якість вищої освіти відповідає кожен заклад [9]. У вирішенні цих проблем ЗВО повинні керуватися рекомендаціями стосовно розроблення стандартів, процедур і директив, які затверджені Європейською асоціацією гарантування якості у вищій освіті («ENQA») – незалежного органу, до складу якого входять європейські агентства гарантії якості й акредитації, основний орган, котрий координує роботу щодо створення системи гарантування якості вищої освіти в межах Болонського процесу, а також методичними рекомендаціями стосовно побудови інституційної структури внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЗВО QAERE й ін. [11].

Відповідно до цих стратегічних документів система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ЗВО має включати:

- стратегію (політику) і процедури забезпечення якості освіти, розподіл повноважень щодо забезпечення якості між всіма учасниками освітнього процесу;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання науково-педагогічної (педагогічної) діяльності науково-педагогічних та педагогічних працівників;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників ЗВО;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в т. ч. для самостійної роботи здобувачів освіти;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління ЗВО;
- інші процедури і заходи, визначені спеціальними законами чи документами ЗВО [5].

Управління якістю вищої освіти в Україні має враховувати те, що наша система освіти існує нині у двох режимах одночасно: функціонування і розвитку (модернізації) [6, с. 178]. Належне функціонування системи забезпечення якості освітньої діяльності (надалі – СЗЯОД) у ЗВО передбачає розподіл повноважень щодо прийняття рішень і оцінювання якості освітньої діяльності між керівництвом університету, факультетами, кафедрами і загальноуніверситетськими структурними підрозділами. Основним завданням постає чітке окреслення політики ЗВО, відповідно до неї необхідно розробити стратегію розвитку закладу з поетапно визначеними цілями, а серед найважливіших з них є вдосконалення якості освіти.

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (далі – ТНПУ) реалізація політики щодо забезпечення якості освіти та освітньої діяльності, передбачає: планування якості освіти (визначення стратегії, політики, цілей і вимог до якості вищої освіти); розробку й оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ЗВО; підготовку пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти; координацію роботи структурних підрозділів університету з питань якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; участь в цих процесах органів студентського самоврядування, зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів. Оскільки якість вищої освіти створюється на рівні освітніх програм, а забезпечення освітньої діяльності здійснюється на рівні структурних підрозділів зокрема і ЗВО загалом, у ТНПУ створено інституційну модель системи управління якістю освітньої діяльності, яка складається з п'яти рівнів забезпечення якості освіти.

Рис. 1. Інституційна модель системи управління якістю освітньої діяльності ТНПУ.

П'ятий рівень – рівень прийняття загальноуніверситетських рішень: Наглядова рада, Ректор, Вчена рада, Науково-методична рада – функції визначаються Законом України «Про вищу освіту» і Статутом університету, Комісія з внутрішнього забезпечення якості і Студентський уряд, які відповідають за реалізацію політики університету щодо забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

Четвертий рівень – рівень розроблення, експертизи, апробації, моніторингу якості освітньої діяльності університету, прийняття загальноуніверситетських рішень, за які відповідають робочі органи та структурні підрозділи ТНПУ, органи студентського самоврядування, Рада зовнішніх стейкхолдерів, повноваження яких визначаються Статутом університету і затвердженими в установленому порядку положеннями.

Третій рівень – рівень впровадження та адміністрування освітніх програм, щорічного моніторингу спеціальностей, програм і потреб галузевого ринку праці: структурні підрозділи, які здійснюють освітню діяльність (факультети), органи студентського самоврядування, галузеві стейкхолдери.

Другий рівень – рівень безпосередньої реалізації освітніх програм, поточного моніторингу: кафедри, групи забезпечення освітніх програм спеціальностей, гаранті програм, програмна рада як дорадчий орган гаранта освітньої програми, викладачі, котрі забезпечують освітні компоненти за програмою, внутрішні та зовнішні стейкхолдери.

Перший рівень – здобувачі освіти ЗВО.

Система внутрішнього забезпечення якості в ТНПУ побудована на основі вимог Законів України «Про освіту» і «Про вищу освіту», Стандартів і рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015).

В університеті сформована внутрішня нормативна база системи якості, що включає: Стратегічний план розвитку на 2016–2025 рр.; пріоритетні завдання та шляхи їх реалізації; стратегічні документи, в яких відображена політика забезпечення якості вищої освіти (Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти і програма заходів із забезпечення якості освіти, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти, Положення про комісію з внутрішнього забезпечення якості, Програма заходів із забезпечення якості освіти, Положення про організацію освітнього процесу, Кодекс честі, Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти, Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчально-методичній та науково-дослідній роботі працівників).

Водночас система вищої освіти – це невід'ємний орган суспільства, завданням якого як соціального інституту є сприяння всебічній самореалізації індивіда, навчання його професійно-спрямованій взаємодії з навколишнім природним і соціальним середовищем [8, с. 116].

Досвід використання загального управління якістю TQM переконливо доводить, що:

- кожен співробітник ЗВО має брати участь в досягненні високої якості навчання;
- кожні кафедра, факультет повинні мати своїх «замовників» і «постачальників», забезпечувати перших широким спектром освітніх послуг;
- система управління якістю не може бути ефективною тільки завдяки кільком співробітникам, які переймаються цією ідеєю; усі кафедри та інші підрозділи ЗВО повинні виконувати свою щоденну роботу згідно зі стандартним процесом, докладаючи зусиль до його вдосконалення;
- колективна організація роботи дасть змогу найбільш ефективно використовувати творчі можливості кожного викладача і співробітника [1, с. 53].

Виконання процедур/заходів із забезпечення якості освіти передбачає розподіл між структурними підрозділами та іншими учасниками наступних завдань/функцій: ініціювання розробки (ініціювання внесення змін), розроблення (документів, заходів), оцінювання розробки, прийняття рішення, впровадження (реалізація, виконання), моніторинг реалізації [5, с. 178].

Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти є системою процедур, яка має характеризуватися єдністю і повнотою. Побудувати таку систему у ЗВО означає розробити і впровадити систему процедур щодо забезпечення якості освіти. З цією метою у ТНПУ створено

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Комісію з внутрішнього забезпечення якості освіти і Центр забезпечення якості освіти. Їхня діяльність у співпраці зі стейкхолдерами спрямована на вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності із дотриманням європейських стандартів і рекомендацій. Вищеназвана Комісія щорічно проводить: SWOT-аналіз бакалаврських і магістерських освітніх програм; опитування викладачів щодо якості організації освітнього процесу; онлайн-опитування студентів щодо якості процесу викладання навчальних дисциплін в університеті. Результати студентських опитувань враховуються у процесі розробки освітніх програм, вдосконалення процесу викладання навчальних дисциплін; студенти мають право на вільний вибір навчальних дисциплін, яке здійснюється відповідно до положення «Про порядок та умови обрання студентами дисциплін за вибором», вибіркова частина навчального плану складається за результатами вибору здобувачів вищої освіти; студентське самоврядування формує рейтинговий список студентів, які навчаються за кошти державного бюджету, і рейтинг здобувачів вищої освіти.

До забезпечення якості підготовки фахівців в ТНПУ долучені галузеві стейкхолдери (випускники і роботодавці), основним завданням яких є супровід зовнішнього оцінювання освітніх програм, вдосконалення та оцінка освітніх програм, аналіз забезпечення освітньої програми необхідними методичними, інформаційними та матеріально-технічними ресурсами, формування рекомендацій комісії з якості на факультеті щодо вдосконалення освітніх програм.

У ТНПУ існують чіткі процедури щодо розробки і перегляду освітніх програм:

- залучення стейкхолдерів до розробки освітніх програм (програмна рада, як дорадчий орган гаранта освітньої програми);
 - опитування роботодавців щодо оцінювання якості освітньої програми та її відповідності вимогам ринку праці (оцінка сформованості компетентностей майбутнього фахівця, які відображені в освітній програмі; актуальність навчальних предметів та їх відповідність сучасним вимогам підготовки майбутнього фахівця; оцінка реального стану рівня професійної підготовки випускника ТНПУ);
 - опитування випускників щодо якості освітніх послуг в ТНПУ та адаптації молодого фахівця на першому робочому місці;
 - опитування науково-педагогічних працівників, які забезпечують якість освітньої програми;
 - опитування студентів, які навчаються на певній освітній програмі.
- Гарантування якості програм і сертифікатів повинно передбачати:
- розроблення і публікацію очікуваних результатів навчання;
 - постійну увагу до складання навчального плану і змісту програм;
 - специфічні вимоги різних видів навчання (денне відділення, заочне відділення, дистанційне навчання, інтернет-навчання) і типів вищої освіти (академічне, професійне);
 - доступність ресурсів навчання;
 - офіційні процедури затвердження програм вищими організаціями;
 - спостереження за прогресом і досягненнями студентів;
 - регулярні перевірки програм (зокрема перевірка фахівцями ззовні);
 - постійну взаємодію зі стейкхолдерами, представниками ринку праці та іншими організаціями;
 - участь студентів у процедурах гарантування якості [3, с. 109].

З метою вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості, її механізмів і процедур забезпечення якості освіти, врахування сучасних тенденцій розвитку освітньої сфери на кожному факультеті створено комісію із забезпечення якості освіти. Функції такої комісії полягають в організації та здійсненні моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти за такими напрямками:

- якість освітнього процесу (якість проведення навчальних занять, якість функціонування освітнього середовища, задоволеність студентів викладацькою діяльністю науково-педагогічних працівників, задоволеність викладачів умовами праці, якість освітніх програм);
- якість умов освітнього процесу (рівень підготовки абітурієнтів; кадрове, матеріально-технічне, інформаційне забезпечення, підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників),

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- якість результатів освітнього процесу (успішність здобувачів вищої освіти, рівень сформованості загальних і професійних компетентностей).

Демократичність освіти визнано фундаментальним принципом вищої освіти, має забезпечити вибір студентом не лише значної кількості навчальних дисциплін з переліку елективних курсів, а й вибір викладача з тих, хто читає певний курс. Такий досвід вже давно існує у провідних університетах Європи [8, с. 115]. Відповідно до стандартів ESG в ТНПУ реалізується студентоцентризований підхід: органи студентського самоврядування беруть активну участь в процесах і процедурах забезпечення якості освітньої діяльності; представники студентського самоврядування входять у Центр забезпечення якості освіти, Комісію з внутрішнього забезпечення якості освіти, Комісію з питань етики та академічної доброчесності.

Студенти ТНПУ мають право на вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою і робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менше 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС даного рівня вищої освіти, яке закріплене в п. 1.2.3 Статуту університету (розділ I), відповідно до ст. 62 Закону України «Про вищу освіту» [4]. Студенти ТНПУ мають право на академічну мобільність, що стимулює підвищення якості надання освітніх послуг.

Отже, в ТНПУ побудовано цілісну інституційну модель управління якістю освітньої діяльності, яка охоплює розробку та вдосконалення процедур забезпечення якості, реалізацію основних положень і програми заходів щодо підвищення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, які відповідають Стандартам ESG і методичним рекомендаціям стосовно побудови інституційної структури внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЗВО.

Її функціонування реалізується шляхом здійснення відповідних заходів, а саме: розроблено нормативні документи, які регламентують структуру, принципи та процедури системи внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті; залучення студентів, роботодавців, провідних учених і фахівців практиків до участі в освітньому процесі, до формування змісту, перегляду та вдосконалення освітніх програм. Створено цілісну систему моніторингу якості освітньої діяльності: розроблено інструментарій моніторингу, проводиться аналіз моніторингової інформації та формування пропозицій щодо вдосконалення освітньої діяльності університету. Ефективно працюють механізми запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників і здобувачів вищої освіти (зокрема, публікація на сайті наукової бібліотеки університету наукових праць науково-педагогічних працівників, магістерських робіт здобувачів вищої освіти тощо).

Університет формує і вдосконалює вимоги щодо системи забезпечення якості вищої освіти, орієнтуючись на головні цілі вищої освіти; має прозорий механізм формування, моніторингу і перегляду освітніх програм, які містять конкретні цілі, зорієнтовані на результати навчання та кваліфікації; чіткі правила організації освітнього процесу; необхідні ресурси для здійснення освітньої діяльності та підтримки студентів; збирає, аналізує і використовує необхідну інформацію для ефективного управління освітньою діяльністю.

Вдосконаленню науково обґрунтованої системи управління якістю освітньої діяльності та забезпечення якості вищої освіти сприяла би повномасштабна робота Національної агенції забезпечення якості вищої освіти та створення відповідної нормативної бази цим органом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев В. Стандарт ISO 9001 реализовать легко / В. Алексеев // Методы менеджмента качества. – 2005. – № 2. – С. 52–53.
2. Ашумов В. Р. Якість освіти у ВНЗ / В. Р. Ашумов. – К.: Наукова думка, 2010. – 122 с.
3. Вакуленко В. М. Форми і методи контролю якості знань і рівня професійної компетентності майбутнього викладача / В. М. Вакуленко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2003. – № 6. – С. 109–121.
4. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <https://zakon.help/law/1556-VII/>.
5. Локальні системи управління якістю: світовий досвід та українські практики побудови / За ред. Т. В. Фінікова, В. І. Терещука. – К.: Таксон, 2018.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

6. Лунячек В. Е. Якість освіти в контексті державної кадрової політики / В. Е. Лунячек // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. Зб. статей.– Ялта: РВВ КГУ, 2007. – Вип. 16. – Ч. 2. – С. 177–185.
7. Петриченко Л. О. Теоретико-методологічні засади управління якістю освіти у вищому педагогічному навчальному закладі: дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.06 / Л. О. Петриченко. – Харків, 2014.
8. Терещук Г. В. Навчальний процес у вищому закладі педагогічної освіти в контексті інноваційних змін / Г. В. Терещук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2010. – № 3. – С. 115–119.
9. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications –European Commission, 2004. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/education>.
10. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) Approved by the Ministerial Conference in Yerevan, 14–15 May 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: (http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf).
11. Методичні рекомендації щодо побудови інституційної структури внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у закладах вищої освіти. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/international/QUAERE/metod-recom_QUAERE.pdf.

REFERENCES

1. Alekseev V. Standart ISO 9001 realizovat legko [Standard ISO 9001 is easy to actualize]. Metody menedzhmenta kachestva. – Methods of quality management, 2005, Vol. 2, pp. 52–53.
2. Ashumov V. R. Yakist osvity u VNZ [Quality of education in higher education establishments], Kyiv, Naukova dumka Publ., 2010, 122 p.
3. Vakulenko V. M. Formy i metody kontrolyu yakosti znan i rivnya profesiynoyi kompetentnosti maybutnoho vykladacha [Forms and methods of future teacher’s quality of knowledge and professional competence level control]. Pedahohika i psykholohiya profesiynoyi osvity- Pedagogy and psychology of professional education, 2003, Vol. 6, pp. 109–121.
4. Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine “About Higher education”]. Available at: <https://zakon.help/law/1556-VII/>
5. Lokalni systemy upravlinnya yakystyu: svitovyy dosvid ta ukrayinski praktyky pobudovy [Local systems of quality management: world experience and Ukrainian practices of creation] (ed.: T. V. Finikova, V. I. Tereshchuka), Kyiv, Takson Publ., 2018.
6. Lunyachek V. E. Yakist osvity v konteksti depzhavnoyi kadrovoyi polityky [Quality of education in context of state personnel policy]. Ppoblemy suchacnoyi pedahohichnoyi osvity. Ser.: Pedahohika i psykholohiya. Zb. Statey – Problems of modern pedagogical education: pedagogy and psychology, Vol. 16, – Yalta, PVV K·HU Publ., 2007, Part 2, pp. 177–185.
7. Petrychenko L. O. Teoretyko-metodolohichni zasady upravlinnya yakystyu osvity u vyshchomu pedahohichnomu navchalnomu zakladi. Diss, dokt. ped. nauk [Theoretical and methodological grounds of education quality management in higher pedagogical education establishment. Dr. ped. sci. diss.]. – Kharkiv, 2014.
8. Tereshchuk H. V. Navchalnyy protses u vyshchomu zakladi pedahohichnoyi osvity v konteksti innovatsiykh zmin [Educational process in higher establishment of pedagogical education in context of innovation changes]. Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiyuka. Seriya: Pedahohika. – The Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: pedagogy, 2010, Vol. 3, pp.115–119.
9. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications –European Commission, 2004. Available at: <http://ec.europa.eu/education>.
10. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) Approved by the Ministerial Conference in Yerevan, 14–15 May 2015. Available at: (http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf).
11. Metodichni rekomendatsiyi shchodo pobudovy instytutynoyi struktury vnutrishnoyi systemy zabezpechennya yakosti osvitnoyi diyalnosti ta yakosti vyshchoyi osvity u zakladakh vyshchoyi osvity [Methodical recommendations for creating institutional structure of internal system of educational activity quality and higher education quality assurance in higher education establishments]. Available at: http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/international/QUAERE/metod-recom_QUAERE.pdf.

Стаття надійшла в редакцію 27.10.2018 р.